

Mossèn Martirià, retrat d'un sacerdot

crònica

«Encara hi ha un personatge que manté viva a tota hora la darrera imatge fugaç de la ciutat levítica; un últim capellà que transita pels carrers del Barri Vell, ensotanat i embarretat, com una ombra fugissera del temps que no tornarà».

NARCÍS-JORDI ARAGÓ

«Els gironins d'una certa edat, creients o no creients, coneixien i estimaven mossèn Martirià. Per a tots, uns i altres, era l'exemple viu del que ha de ser un capellà. Si la caritat algun dia prengués forma humana, hauria de ser la de mossèn Martirià. Consol d'affligits, amic dels seus enemics, tenia les portes de la seva casa obertes».

FÈLIX BOUSO i MARES

El text que publiquem amb motiu de la mort de mossèn Martirià Brunsó forma part de les cinquanta biografies orals del treball inèdit de Lluís Bosch i Martí titulat *Undaris 1900-1990, un segle de vida popular gironina*.

L'apòstol i el lliurepensador

L'endemà de la festa de la Puríssima de 1982, devien ser cap a les deu del matí quan sortíem de la Impremta Marquès, de fer la primera visita-contacte matinal amb en Bep, el nostre soci del Grup Praxis-75. Tot baixant per les escales de la Força, vèiem passar com un coet el mític capellà mossèn Martirià Brunsó. En creuar-nos, l'aturem i el salutem. I, com que fa dies que tenfem la intenció d'anar-lo a veure per xerrar amb ell i fer-li la biografia, aprofitem l'avinentesa i li demanem per acompanyar-lo a casa seva. No sols no hi posa resistència, sinó que ens invita fraternalment a anar-hi i, tot xerrant, pugem amunt les escales del carrer Cervantes, bo i passant davant del buit, enderrocat i desaparegut col·legi dels Maristes, del qual ell havia estat capellà titular en aquella època dels «freres».

Malgrat que no hem estat mai massa missaires, i que ens trobem a les antípodes ideològiques d'aquest bon capellà, li hem tingut sempre una gran simpatia i admiració: per la seva bondat i integritat, pel seu idealisme, i per ser dels que no es canvien de sotana...

Mossèn Martirià és menut, àgil i nerviós, amb cara de jove, espavilat i emprenedor; ensotanat,

amb barret i cartera negres, és com un escarabat gironí. No direm que camina, sinó que vola pels carrers; mai no se sap d'on ve ni on va. Si de veure algun malalt, de fer una missa o conspiració, o de la impremta a portar algun article, o de recollir la revista Nord, de la qual és gairebé l'únic redactor. Revista mensual que, innumbrables vegades, com el seu butlletí particular Pancarta, ens ha regalat cada cop que l'hem trobat. Es tractava sempre d'un regal apostòlic.

Mossèn Martirià és un dels darrers i autèntics capellans gironins, que milita com a tal, sense complexos, com a apòstol lluitador; per això va encara amb vestit talar negre complet, com exigeix la més absoluta ortodòxia romana, a la qual el capellà gironí és fidel, tant per dins com per fora. Per això, repetim, mossèn Martirià és un dels darrers capellans com segur no n'hi ha cap més a Girona; és una espècie única que amb ell s'extingirà a la nostra ciutat, entre naïf-museística i genial entranyable, en una època en què gairebé tothom, a dreta i esquerra, ha claudicat, trivialitzant o acomodant les seves creences, valors o ideals, a la vulgaritat cofoia i conformista de la societat petit-burguesa de l'era del consumisme. Per això és quelcom fora d'època i fabulós trobar un sacerdot humanista, erudit com ell, a dalt de tot de Girona, en el barri legendari dels encontorns de la Catedral.

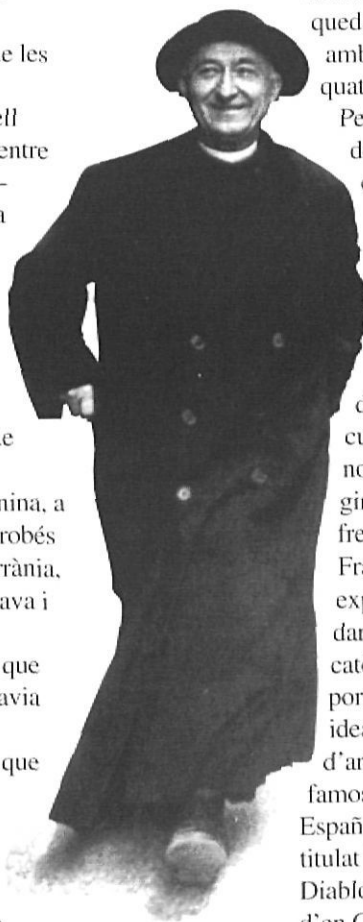
Tot xerrant, continuem pujant amb ell pels graons de la gran escala senyorial. Ens parem en el replà davant la seva porta, per

treure de la finestra dues petites espelmes, que durant la vigília i capvespre de la Puríssima el nostre caríssim Martirià havia encès. Un cop recollides, entrem finalment a la seva llar; a la porta, naturalment, hi ha encara el Sagrat Cor, i el lloer segurament beneït pel bisbe de Girona el darrer diumenge de Rams... La casa és una d'aquelles expansions senyoriales, amb grans habitacions, sostres alts, i un llarguíssim passadís amb portes d'innombrables cambres, que després ens ensenyarà, amb altars de sagrats cors, mares de Déu, santeristos, fotos papals, plenes de pilons de diaris, revistes, arxius, prestatges atapeïts de gruixuts volums de llibres d'història, teologia. Llibres de les hores, breviaris, missals...

Qui ho diria que en aquell enorme pis s'amaga aquest entre vell i jove il·luminat capellà-humanista, erudit-apologista de la tradició, que, a pesar dels seus cap a 65 anys, encara conserva la seva innata alegria, el somriure de la seva bondat.

Realment, no m'imaginava que, després de pujar pels foscos i estrets carrerons de la Kashba gironina, a la mansió del mossèn, s'hi trobés aquella lluminositat mediterrània, aquell esclat de sol que entrava i esteffava els vidres i els esplèndids mosaics. És clar que aquell dia de desembre hi havia un cel d'una blavor i claror veritablement immaculada, que contrastava amb la negror dels pilons de llibres i paperots empolsats i desordenats de la biblioteca del nostre capellà.

Tot això fa que no lligui massa amb la seva fama d'obscurantista, fanàtic, intransigent, integrista... Mossèn Martirià, tractat, és tot el contrari. Aquest bon capellà gironí és un humanista, apassionat especialista en sant Joan d'Àvila, intel·lectualista, que tendeix al pensament abstracte i a l'historicisme, cosa que el fa molt llibresc i polemista. És fenomenal la quantitat de diaris, revistes i llibres que llegeix per vigilar inquisitivament —no inquisitorialment— tot el que es publica i si es desvia de l'ortodòxia catòlica. El nostre mossèn Martirià, per la seva «rauxa» a contracorrent, s'ha quedat sol amb el seu Nord i amb Pancarta, suportats per quatre fidels amics.

Per a molts, pot semblar desfasada aquesta entrançable defensa, lluita, per unes tradicions i valors religiosos, segurament superats per la inexorable dialèctica de la història. I també per la inexorable indiferència i irreligiositat dels nous temps. És molt curiós i irònic que siguem nosaltres, gaudistes gironins, cripto-marxistes freudians de l'escola de Frankfurt, els que intentem explicar la vida d'aquest darrer apòstol croat de la fe catòlica gironina. És ell que, portat per la seva fe i idealisme, ha escrit centenars d'articles apologetics en la famosa revista *El Cruzado Español*; un voluminós llibre titulat *Los cipreses que maldijo el Diabò*, com a rèplica als xipresos d'en Gironella, i els polèmics

llibres *Los curas viejos i España* en el diàleg, i és, a més, redactor en cap i principal animador de la revista "Nord-Norte", veritable guardiana de l'ortodòxia, de la moral i del pensament catòlic tradicionalista a les nostres comarques.

Per acabar aquesta introducció-retrat, et voldriem dir, estimat Martirià, des de la nostra desolada lucidesa crítica, que, com tu, en sabem molt de lluites per causes perdudes. Per això, admirem el teu quixotisme impenitent, que fa que personalment no t'hagin derrotat, que no t'hagis rendit mai, i no vulguis acceptar que Espanya ja no és catòlica ni tampoc cristiana, i que Catalunya o els Països Catalans, a part d'estar més o menys descristianitzats, s'estan també descatalanitzant, americanitzant... A nosaltres ens passa igual que a tu, perquè, ens agradi o no, amic Martirià, els nous tecnòcrates acabaran, si els deixen, de posar ordre, racionalitzar, modernitzar, és a dir, tecnificar i americanitzar l'Estat espanyol. Martirià, aquests són els signes dels nous temps, temps sense valors, místiques, ideals i utopies, tant les religioses com les humanístiques o socials. Avui triomfa, com diria Kosta Axelos, el món de les ciències exactes, i la seva filla, la tecnoburocràcia planetària, diuen que ha suplert (?), superat (?) i fet reals (?) els somnis irrealment de la religió, la metafísica, la filosofia o la política. Malgrat les injustícies, l'explotació i les diferències de classe que aquí i arreu del món encara imperen...

LLUÍS BOSCH I MARTÍ